

מעולפת ספירים

במשנתו של הבעש"ט הק'

הידיעה והבחירה בחגי תשרי ובסוד הנסירה

להפנמה, להסתגרות, לקבל, לרכוש, להשיג.

שני החלקים הללו שבתוך כל אדם, החיובי והשלילי, נקראים בלשון הקבלה: 'דבר' ו'נוקבא'², כלומר, צד זכרי וצד נקבי - משפיע ומקבל³.

סוד הנסירה

בתחילה, כאשר נוצר האדם, היה היחס שבין שני חלקים אלו, יחס הנקרא 'אחור באחור' - השפעת החיצונית לחיצונית⁴. כלומר, לא הייתה קיימת הרמוניה ומערכת יחסים הדדית בין השניים, האחד לא השלים את רעהו אלא כל אחד עמד לעצמו - 'דו פרצופין', זאת לא מחמת חסרון, אלא

דו פרצופין - דבר ונוקבא

במשך כל חייו מתרוצץ האדם ונע בין שני הרבדים הניגודיים הקוטביים שבו, כאילו היו לו שתי זהויות, מה שנקרא: 'פיצול אישיות' - 'דו פרצופין': הגוף והנפש, הרוח והחומר, כאשר אחד מסמל את החיובי, והאחר את השלילי⁵.

רוב הקונפליקטים, הספיקות והפקפוקים של האדם, הן השלכותיה של העימות הקיים בין שני הכוחות הללו, בין התשוקה למוסר, בין המוח ללב, בין ההשפעה לקבלה, בין האגו לסופר אגו. הנשמה היא מופשטת, היא נוטה לפרוץ, לתת, להשפיע, להעניק, הגוף, לעומת זאת, מגלם את הנטייה

השפע **לנסת ישראל** כדכתיב (תהלים סח, לה) תנו עוז לאלהים ועל ידם הולך אחר כך השפע מעילא לתתא.

³ ראה מה דאיתא בספ"ק 'ישמח משה' (פיר' האזינו דף קק ע"א): והנה **חכם**

נקרא המשפיע חכמה, ובינה המקבל ומבין. אבא ואמא, משפיע ומקבל, רב ותלמיד, והבן. והנה בכל ידיעה נקרא השי"ת חכם, מה שאין כן בידיעה הנמשך מבחירה, נקרא כביכול מבין, והבן כי עמוק הוא.

והנה בפסוק (בראשית ב כב) ויבן ה' אלקים את הצלע, מבואר באור החיים דהוא היסוד של צדיקים ילכו **בם. דהא גלוי וידוע לפניו של די זה יצמח החטא מעץ הדעת**, עיין שם. וזה דברי המדרש (ילקוט' השוע רמז תקל"ג) מי חכם זה הקב"ה, דהיינו שרואה הנוול וידוע כל עתידות, שנאמר (משלי ג ט) ה' בחכמה וכו', ואף על פי כן ויבן אלה, ויבן ה' אלקים את הצלע אף שידע שתתדין לחוטה, ושמתאמר בדבר בחייה מושלל הידיעה, נבון וידעם דרך זה נקרא ידיעה כידוע מעשרה מאמרות, והיינו זה הקב"ה מגיד מראשית אחרית (שפעה מו ט), וזה אין תהלה רק למה שאין תולה בעצמו והבן, ואף על פי כן בנה את הצלע משום צדיקים ילכו **בם**, הכי נמי כי שרים זכרי ה' אלו דברי תורה, ראוי לנהוג כן צדיקים ילכו **בם** וכדברי רבי יוחנן, ודוק הטיב כי נבון הוא בס"ד.

⁴ וראה בספ"ה'ק **מאור ושמש** (אחר' שכתב זול"ק: והנה בשעת מתן תורה שאמרו ישראל נעשה ונשמע (שמות כד, ז), והיה האהבה אז שלימה בלי שום אחיות החיצונים כלל שהיה אז ביטול אחיות החיצונים מגודל השפעת אורות העליונים, לכן נתיחד הקב"ה אז אתם פנים בפנים כמאמר הכתוב (דברים ה, ז) פנים בפנים דיבר ה' עמכם. **אכן חס ושולום**

¹ ניגודים אלה, מוצאים לעצמם ביטוי בכל אחד מכוות הנפש, כאשר האחת מושכת את האדם להגיה ולהתפרץ, ואילו השנייה גוררת אותו להסתגר ולהתכנס בתוך עצמו.

א. חלק המוחין [חב"ד]. זה מתבטא ביחכמה: שהיא הררהור המופשט הבלתי גיוני ושכללני, הבינה' לעומת זאת היא החשיבה הלוגית והרציונאלית, המגדירה ותוחמת, והדעת' היא זו המאזנת ויוצרת את ההרמוניה שבין שניהם.

ב. חלק המידות העליונות [חג"ת]. 'החסד' היא הנטייה הרגשית להתפשט ולהעניק, הגבורה' היא האיפוק והמתנות, והתפארת' היא המאזנת בין השניים.

ג. חלק המידות התחתונות [נח"י]. 'הנצח' הוא התאוה להנצח את היעצמי - וכתוצאה מכך לנצח את כל המניעים, 'היהוד' הוא הייאוש או ההכנעה - היכנעות והשלמה עם המצב, ואילו 'היסוד' הוא השילוב וההרמוניה המאוזנת שבין שני הכוחות הללו.

² עיין מה דאיתא בספ"ה'ק **מאור ושמש** (פרשת ויחי) בה"ל: **ידוע מספרים קדושים ומוה"ק ומכתבי האר"י ז"ל** כי מתחילה עלה ברצון הקדום לברוא את העולם בכדי להטיב לברואיו, אבל מתוך שברירת העולמות משתלשלו על ידי צמצומים רבים כידוע שמתוך שהיה הבהירות גדול מאד מאד הוצרך להיות על ידי צמצומים רבים וכל צמצום הוא דין כידוע, וכל העולמות הולכין על דרך **דבר ונוקבא משפיע ומקבל עד אין קץ ואין כחלת עד שנשתלשל לאה העולם השפל, ועל ידי מעשי הצדיקים מוסיפין**

אדרבא מפני שכל המציאות הייתה אחדות פשוטה, כך שלא היה קיים אפשרות לייחוד חזיונו בין שניים.⁵

יחסי 'אחור באחור' מתארים מצב בו אין התגלות מושלמת וגמורה,⁶ מתוך הארת פנים ורצון פנימי להתאחד, אלא

כסאין ישראל עושים רצונו של מקום אז חזיונו אחור באחור בסוד זו פרצופים, ואין חזיונו פנים בפנים שלא יתאחו החיצונים בהאחוריים לינן מהקדושה.

⁵ כמובא בספה"ק שם משמואל (ראש השנה תרע"ח) וז"ל:קה: דנהה כתיב באדה"ר (בראשית ב' י"א) ויפל ה"א תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו וגו' ויבן ה"א את הצלע וגו'. ובמקובלים **דברו למה נבראו זו פרצופים עד שהי צורך לנסרו ולא נבראו לכתחילה זכר ונקיבה**. הגם כי החקר אלווק תמצא, מ"מ איתא ממדרש (ב"ר פ"ט) מיוולכו ואילך כבוד מלכים חקור נבר, ובאשר נכתבה הפרשה אחרי ויכלו, הורשה לחקור בה, ושוב נאמר בזה (ירושלמי ברכות פ"ה ה"ח) פיסטיא דאורייתא טבין. **ואומר אני באימה, להיות ידוע שהיתה אז מציאות הרע בעולם דבוק טוב בקליפה לפני טרם נתבשל, והוא ענין עץ הדעת טו"ר שהי בשורש אדמה עם עץ החיים, והי' מן הצורך לבח פירוד הקליפה מן הפרי, וכאשר אז כח הפירוד טרם הי' בעולם שהכל הי' אחדות, לאת ברא ה"א את האדם זו פרצופין, ואדה"ר במאמר לכל שי בן זוג ולי אין בן זוג עורר למעלה ומקבל כח פירוד לקימו של עולם כדי שיהי' ראוי להזדווג ולהתאחד, והאי פירוד אחדות היא, כי הוא צורך אחדות, וא"כ אינו יוצא ממכלל האחדות, ומ"מ נתהוה כח פירוד בעולם, וגרם פירוד בין רע לטוב. וע"כ יצה"ר לא הי' לו חזקו בגוף אדם וחיה אלא מצא לו נושא הוא הנחש, דבר הנפרד מהם, ועד שאכלו מעץ הדעת טו"ר לא נכנס יצה"ר בגופם, ולולא שאכלו מעץ הדטו"ר היתה מציאות הרע כלה והולכת ושבה לאפס ואין, כמו קליפה המתקלפת מן הפרי שבמטע זמן תאבד צורתה ונכנסה ותשוב לעפרה, כי כל חיותם היא מצד שיש להם יניקה מן הטוב באמצעות דיבוקם לטוב, וכאשר נתפדרו פסקה חיותם, אך בעבור שטאם חזר הרע להתדבק בטוב ושואב משם חיות עד לעתיד שרחה הטומאה יעבור מן הארץ.**

וראה מה שכתב בספה"ק **באר מים חיים** (בראשית פ"א) בזה"ל. בזה נבואה בביאור הכתובים כי נודע אשר המשפיע יקרא תמיד בשם שמים. והמקבל בארץ כי השמים משפיעים יתמיד ירשאו וישיבה, כל מיני שפע וגשמי ברכה ונדבה כידוע, ועל כך אמר הכתוב בראשית ברא אלהים ומקבל כח פירוד לקימו של עולם כדי שיהי' ראוי להזדווג ולהתאחד, והאי פירוד אחדות היא, כי הוא צורך אחדות, וא"כ אינו יוצא ממכלל האחדות, ומ"מ נתהוה כח פירוד בעולם, וגרם פירוד בין רע לטוב. וע"כ יצה"ר לא הי' לו חזקו בגוף אדם וחיה אלא מצא לו נושא הוא הנחש, דבר הנפרד מהם, ועד שאכלו מעץ הדעת טו"ר לא נכנס יצה"ר בגופם, ולולא שאכלו מעץ הדטו"ר היתה מציאות הרע כלה והולכת ושבה לאפס ואין, כמו קליפה המתקלפת מן הפרי שבמטע זמן תאבד צורתה ונכנסה ותשוב לעפרה, כי כל חיותם היא מצד שיש להם יניקה מן הטוב באמצעות דיבוקם לטוב, וכאשר נתפדרו פסקה חיותם, אך בעבור שטאם חזר הרע להתדבק בטוב ושואב משם חיות עד לעתיד שרחה הטומאה יעבור מן הארץ.

וראה מה שכתב בספה"ק **באר מים חיים** (בראשית פ"א) בזה"ל. בזה נבואה בביאור הכתובים כי נודע אשר המשפיע יקרא תמיד בשם שמים. והמקבל בארץ כי השמים משפיעים יתמיד ירשאו וישיבה, כל מיני שפע וגשמי ברכה ונדבה כידוע, ועל כך אמר הכתוב בראשית ברא אלהים ומקבל כח פירוד לקימו של עולם כדי שיהי' ראוי להזדווג ולהתאחד, והאי פירוד אחדות היא, כי הוא צורך אחדות, וא"כ אינו יוצא ממכלל האחדות, ומ"מ נתהוה כח פירוד בעולם, וגרם פירוד בין רע לטוב. וע"כ יצה"ר לא הי' לו חזקו בגוף אדם וחיה אלא מצא לו נושא הוא הנחש, דבר הנפרד מהם, ועד שאכלו מעץ הדעת טו"ר לא נכנס יצה"ר בגופם, ולולא שאכלו מעץ הדטו"ר היתה מציאות הרע כלה והולכת ושבה לאפס ואין, כמו קליפה המתקלפת מן הפרי שבמטע זמן תאבד צורתה ונכנסה ותשוב לעפרה, כי כל חיותם היא מצד שיש להם יניקה מן הטוב באמצעות דיבוקם לטוב, וכאשר נתפדרו פסקה חיותם, אך בעבור שטאם חזר הרע להתדבק בטוב ושואב משם חיות עד לעתיד שרחה הטומאה יעבור מן הארץ.

וראה מה שכתב בספה"ק **באר מים חיים** (בראשית פ"א) בזה"ל. בזה נבואה בביאור הכתובים כי נודע אשר המשפיע יקרא תמיד בשם שמים. והמקבל בארץ כי השמים משפיעים יתמיד ירשאו וישיבה, כל מיני שפע וגשמי ברכה ונדבה כידוע, ועל כך אמר הכתוב בראשית ברא אלהים ומקבל כח פירוד לקימו של עולם כדי שיהי' ראוי להזדווג ולהתאחד, והאי פירוד אחדות היא, כי הוא צורך אחדות, וא"כ אינו יוצא ממכלל האחדות, ומ"מ נתהוה כח פירוד בעולם, וגרם פירוד בין רע לטוב. וע"כ יצה"ר לא הי' לו חזקו בגוף אדם וחיה אלא מצא לו נושא הוא הנחש, דבר הנפרד מהם, ועד שאכלו מעץ הדעת טו"ר לא נכנס יצה"ר בגופם, ולולא שאכלו מעץ הדטו"ר היתה מציאות הרע כלה והולכת ושבה לאפס ואין, כמו קליפה המתקלפת מן הפרי שבמטע זמן תאבד צורתה ונכנסה ותשוב לעפרה, כי כל חיותם היא מצד שיש להם יניקה מן הטוב באמצעות דיבוקם לטוב, וכאשר נתפדרו פסקה חיותם, אך בעבור שטאם חזר הרע להתדבק בטוב ושואב משם חיות עד לעתיד שרחה הטומאה יעבור מן הארץ.

⁶ כמבואר בספה"ק **דברי חיים** (לפאש השנה) וז"ל:קה: אך זה מקרי כספריים נסירה שכל התגלות עדיין אינו רק כמז דרך אחורים, שאינו התגלות גמור,

כדבר שלא נעשה כהלכתו⁷ - "כמאן דרמי בתר כתפוי"⁸. אלא שבעבור זמן מועט, השתלט החלק הנקבי שבאדם - מחמת היחשפותו לשכל ה'בינה' שבו, וגרם לו לחוש את עצמו כישות נפרדת ועומדת לעצמה, בבחינת 'נסירה'.⁹

כי מי אנוש ויכל לזכות בדן, והקב"ה נתן לנו ברחמי עשרת ימי תשובה, ובכל יום על ידי פיוש מעשים ועשיית תשובה נתקן הכל, עדי גמור יום העשור והכל עושים תשובה נגמר להתגלות כבוד מלכותו כביכול פנים בפנים, ואחר כך מחמת גודל התשובה והאהבה אנו מסתרים תחת כנפיו כביכול בהסוכה שמרמז לשני שמוותו יתברך הנקרא והנכתב (תיק"ז בהקדמה ב' ע"ב).

⁷ כך איתא בספה"ק **דברי חיים** (פרשת נביאים) בזה"ל: וזה יש לומר כוונת האר"י ז"ל שכתב הנסירה בראש השנה, כי הנה אנו רואין בכל דבר שבעולם אם אין הענין נעשה כהלכתו נקרא בבחינת אחור, כמו המעביר דרך אחוריו ועושה מלאכה דרך אחוריו (שבת קנ"ג ע"ב) וברש"י ד"ה כלאחר (ד) וגם בכתוב מצינו נזרו אחור (שפי"א ד) ויכלו אחורין (נית) (בראשית ט' כט) ותשלך דברי אחריך (תהלים ג' י"ז) והיינו שאינו מעיין בדבר לעשותו כראוי נקרא אחור.

ומצינו בנותן צדקה שבעל הבית אם אינו נותן בעין יפה רק מחמת הבושה וכדומה נקרא הנתנה דרך אחוריו, וגם העניי מה שמקבל הקבלה הוא דרך אחוריו, שהוא היה מרצה להיות עשיר, ולכן נקרא זה אחור באחור. אבל אם למשל המקבל הוא כדרך שהמלך מקבל מבני מדינתו, וכמבואר בכתוב (מלכים א' ה' ז) גבי שלמה שהיו הנציבים מכלכלים אותו, בודאי אצל המלך נקרא הקבלה דרך פנים, כי רוצה בזה להיות מקבל ובגדד מלכות, וגם אי רברבנותו מסתפקים גם הם, ונותנין ברצון טוב, ונקרא הנתנה דרך פנים.

וענין זה דומא למעלה, שאם אין ח"ו עושים רצונו של מקום נקרא השפע דרך אחור, כמו שמבואר (דברים י"ג ז) ומשלם לשונאוי אל פניו, היינו שהוא נגד פניו, ומקרי ההשפעה בחינת אחורים, וגם המקבלים אינם מקבלים בדרך פנים כיון שהוא רק מתמציא.

והנה בראש השנה שבאי העולם עוברים כרימין כרון (ר"ה טו) ובאמת מי יוכל זכות בדן, ונקרא התהוות הזדכות דרך אחורים, ורצה הקב"ה לזכות את ישראל על ידי מצות שופר שיהיה התחדשות בבחינת פנים.

⁸ ויחי רמג ע"ב.

⁹ ראה בספה"ק **אורח ישראל** (פרשת ואתקן) שכתב וז"ל:קה: הנה כתיב (בראשית ב' א) ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה גו' ויביאה אל האדם, ידוע ומפורסם שאדה"ר מובחר בהריאה יציר כפוי של הקב"ה וב"ש והוא היה הכולל לכל הדיקותיו וכל השגותיו ישראל וכל הסיטרא דקדושה היו נאחזים וכוללים בו ואדה"ר היה כלול מדבר ונוקבא כי זו פרצופין נבראו. כי בכל דבר שבעולם צריך להמצא בו בחי דרך ונוקבא. ובפרט בעבוד ה' צריך שימצא בו בחי דבר ובחי נוקבא שהוא בחי זכור ושמור. ר"ל משפיע ומקבל.

דרך משל בחי דבר הוא מה שדרכו להשפיע תמיד ע"י קדושתו וגודל הדיקותו וטרחת המחשבה הוא משפיע תענוג רוחני באורות ועולמות שפע ומדות עליונים, וגם שי אצלו בחי נוקבא. היינו שמקבל ממשפיע שפע מעולמות העליונים לתחתונים וכלל הכני"ל כל מיני הצטרותם. וכל מיני חסדים טובים כמו בני חיי מוזוני ורופאה וכדומה. כי אותו בחי דבר מה שגורם שפע למעלה. אותו השפע נתהפך לד"ע ונעשה בחי דבר לנוקבא להוליד פנים אחר מן המשכת חסד בעולם. דבכל עובדא פועל באותו זמן וג"כ לדורות ונתעורר אותו הפעולה ונולד ממנו שפע אחר מן בחי דבר.

וזהו ויקח אחת מצלעותיו ר"ל חד מסטרותה. היינו אותו החד והבחי של נוקבא לקח מן האדם. ויסגור בשר תחתנה, ר"ל שנתן במקומה בחי

וכך שנו רבותינו במדרש¹⁰: "אמר רבי שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון דיו פרצופים בראו ונסרו ועשאו גביים גב לכאן וגב לכאן".

זהו ביאורו של רבינו הבעל שם טוב זיע"א למסופר בתורה אודות אכילתו של אדם הראשון מעץ הדעת על ידי שנתנה לו אשתו - חוה - לאכול ממנו:

"הפגם של עץ הדעת טוב ורע אמר הבעל שם טוב הקדוש כי זה נקרא התגלות העולמות שנראין נפרדין, והרגשת היש, שהאדם מרגיש בדרך עבודה, נקרא רע של עץ הדעת, ומתחילה היה עץ החיים, היינו שאדם הראשון לא ראה רק החיות של חי החיות אין סוף ברוך הוא, וכמבואר בוזהר הקדוש פרשת בהר"י עיון שם"¹²:

כתוצאה מכך, נחלק האדם לשנים¹³, כאשר החלק

המופשט והמשפיע שבו בא יותר לידי ביטוי אצל הגבר, והחלק המקבל והמוגדר מופיע דומיננטי אצל האישה¹⁴, באופן שמערכת היחסים שנוצרה אצלם כעת תוכל להיות בבחינת 'פנים בפנים', כך שכל אחד יהיה מסוגל לזהות את הצד שכנגדו, וליצור שלימות הרמונית ותואמת ביניהם¹⁵.

הגבר מרגיש ומחובר יותר לצד ההשפעה האינסופית של השי"ת, הוא חש יותר את הנשמה והפנימיות, ואילו האישה מחוברת יותר לקבלה, להישענות על הזולת, למציאות הפיזית, למוגבלות, כך שהבורא מיוצג על ידי האישה והנברא על ידי האישה¹⁶.

כמובן שעניין זה נתפס גם בהקשר לשאלת הידיעה והבחירה, כשהידיעה האלוקית מתבטאת אצל האישה, ואילו הבחירה החופשית של הנברא אצל האישה¹⁷.

אם בתבלשות הפרצופים כנודע מהאר"י זללה"ת, והוויאמר האדם זאת הפעם, מוסב על אדם עליון היושב על הכסא (יחזקאל א כו), דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, זאת הפעם טרם בריאות העולמות והשתלשלות המדרגות והתבלשות השמות זה בזה, בחינת היחוד היא בתכלית הבהירות והזכות בלתי התבלשות, כי אם עצם מעצמי, העצמות האמיתית, ועל דרך הנזכר הו"ה זהו עצם מעצמי דזעיר אנפין, עצמיות גמור בלתי התבלשות ממדרגות, ואחרי הנסירה ונעשו ד"ו פרצופין זכר ונקבה, ונוקב **והולך הענין מלמעלה למטה זכר ונוקבא, נאמר לזאת יקרא אשה, כלומר דוגמת השכינה נוקבא דזעיר אנפין, הנקרא זאת קומתה, אחר כך בהשתלשלות המדרגות ונברא עולם העשייה יקרא לבחינת נוקבא אשה, דוגמת נוקבא עליונה הנקרא זאת, והתחתון רומז לעליון.**

¹⁵ ראה מה דאיתא בספח"ק מאור ושמש (פרשת האזינו) זול"ק: **וזהו ענין הנסירה כנדי שיהיה הזיווג פנים בפנים** שעל ידי חטא אדם הראשון כביכול אין השם שלם על ידי שנעשה פירוד בין הו' לה' תתאה, והגם שיש איהו יחוד אינו פנים בפנים ועדיין אין היחוד שלם עד לעתיד שאז יתיחד הקב"ה עם הכנסת ישראל ויהיה השם שלם בלי פירוד.

¹⁶ וכמ"ש בספח"ק ליקוטי אמרים (אות יג) זול"ק: **ידוע מטעם האר"י ל סוד הנסירה לאדם וחווה להפריד חסדים מדינים עינין שם, פירוש כידוע בזהר (ראי קב"ה) המשיב אברהם ושרה לנפש וגוף וכן כל קדמונים קראו איש ואשה חומר וצורה ושרה היא חומר לנפש דאברהם וכן כל אשה לנפש דבעלה, חוה דוראי היא בת זוגו מששת ימי בראשית העזר שברא ה' יתברך כנגדו שלא יהיה בו ערעוב לעסוק בצרכי הגוף גם כן, וכמו שאמרו ז"ל (בבבא ס"ד) במה עזרתו אדם מביא וכו' חטיין כוסס וכו' והיא עוסקת בצרכי הגוף והוא בצרכי הנפש ואין נשקע בעניני הגוף והפרדה זו להיות צרכי גוף נעשים בפני עצמם ואין מתערבבים יחד עם עסקי נפש זה נעשה על ידי תרומה כטעם ירידה שלצורך עליה.**

¹⁷ כמבואר בספח"ק 'בן יבך' ישראל' להרה"ק מאויערנא בן בתו של הרה"ק מרוז"ן ז"ל (פרשת וירא), והו' לשונו בפר' קדושים (עמ' לו): **הידיעה והבחירה היא בחי' דבר ונוקבא, הידיעה הוא בחי' דבר לכן נאמר וידע האדם, ונוקבא הוא הבחירה, והקלקול נעשה ע"י האשה אשר נתתה עמדי שהוא הבחירה הלא טובה, לכן דוד המלך שהיה ג"כ בחי' נוקבא כידוע ליו"ח בחי' מלכות בחי' לבנה שמקבל רק מהשמש, והוא התחיל לתקן חטא אדה"ר ובחר בטוב, לכן נקרא בחירי' כש"נ כתיב בריית לבחירי' והבן, עכ"ל.**

גמית ר"ל, שבזה הבחי' והצד של נוקבא של הצדיק יהיה היכולת בידו לקבל שפע עליונה ולהמשיך ממעלה למטה כל מיני טובות אפילו בדברים גשמיים. והוויאמר את הצלע, שהקב"ה עשה מבחי' נוקבא זו בנין שלם.

וזהו שדחז"ל (מדה מ"ה) מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה מבאיש. **ר"ל שבזה הבחי' של נוקבא השרה הקב"ה בתוכו שכל גדול שיהיה הצדיק יכול לעבוד את הש"י אף בבחי' זו של מקבל. הגם שלאורה עיקר הברירה של האדם הוא כדי להשפיע נחת רוח ותענוג למעלה ולא לקבל פרס. אבל יש שכר גדול ובינה יתירה בבחי' זו של נוקבא אשר לפעמים צריך להיות בבחי' מקבל שנצמח מזה עבודת גדול לשמו ית' בהעולמות העליונים וזכה נעשה לו עזר היינו נעשה מהשפעה זו שהשפיע למעלה שהוא בחי' דבר עזר וסעד דעזר' בהיפך אתוון זר"ע. אור זרועו להצדיק נעשה מהשפעה זו כאור זרוע. הוליד ממנו אח"כ שפע טוב למטה, וע"י שנעשה ייחוד בין זכר לנוקבא בא ישועה ועזר לעולם. ובאם ח"ו לא זכה למעלה זו אז כנגדו. היינו השפע של דבר עומד מנגד. ואינו בא לידי קירוב וייחוד להיות נצמח מזה איהו הולדה והמשכת שפע ועיקר הדבר הוא לחבר ולייחד הכל וא"כ הצדיק צריך להמציא בו כל המדות וכל הדברים כלולים בו בחי' דבר שהוא רחמים. ובחי' נוקבא שהוא בחי' דין וגבורה.**

¹⁰ בראשית רבה פרשה ח'.

¹¹ ח"ג ק"ז א.

¹² ספר צרור החיים דף לח ע"א.

¹³ האדם' כידוע, הוא כינוי לזכר ולנקבה ביחד, כנאמר בפסוק: "זכר ונקבה בראם ויברך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הבראה" (בראשית ה ב).

¹⁴ זאת מה דאיתא בספח"ק אור המאיר (דודו לאש שנתה): **ובזה מובן פירוש הפסוק (בראשית ב כג) ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובהו מבשרי, לזאת יקרא אשה, ונראה על דרך דאיתא ככונות ועינבר (סידור האר"י, ידפס זאלקווא תקפ"א), זה לשונו הו"ה זו עצם מעצמי דזעיר אנפין ויקרא הו"ה זו שנעשית עצם זעיר אנפין הו"ה אחרת שבארבעה תקונים דדיקנא דאריך אנפין, ויובן עם האמור, כמו שאותיות התורה הוכרחו להשתלשל ממדרגה למדרגה, בכדי שיכול הפה לדבר ואוון לשמוע, כנזכר שנתבלשו אותיות החכמה באותיות הבינה, וככה נתבלשו זה בזה עד המדרגה התחתונה, כן ענין השמות, אי אפשר לתפוס ולחשוב בהם, כי**

דומה, כי הסיבה הראשונה הינה על מנת לתת, להשפיע, להעניק, ואילו השנייה מבטאת רצון לקבל. אלא שהפוכים הם פני הדברים. אדרבה: הסיבה השנייה היא רצון הרבה יותר גדול להשפיע, ומכוח רצון עמוק זה מוכן הוא הבורא להעמיד פני מקבל בשעה שכלל לא שייך שיקבל אלא מאחר - "כי ממך הכל ומידך נתנו לך"²³, הכול על מנת שידמה הנברא בעיני רוחו כאילו נתן הוא לבורא²⁴, וזה יסב לו תענוג וקורת רוח.

ביאור שני טעמים אלו בעומק יתר הוא, לא שאלו הם אכן מטרותיו של הבורא, שהרי שאיפת השגת יעד כלשהו שייכת רק למי שחסר את אותה תכלית, ואילו הבורא יתברך הרי שלם בתכלית השלימות²⁵. אלא הכוונה בשני טעמים אלו לומר, שאנו - הנבראים - יכולים לתפוס את מציאותו של השי"ת בשתי צורות:

א. אנו יכולים לראות בו דמות של 'בורא' 'משפיע' 'נותן' 'מטיב' 'מעניק' - כל אלו באמצעות ששת מידותיו הקדושות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, כי כל מעבר של השפעה מסוימת בינו לנבראים מוכרחת לעבור דרך ששת

כאמור, שני חלקים אלו קיימים בין אצל הגבר ובין אצל האשה, אלא שאצל כל אחד מהם בא לידי ביטוי באופן דומיננטי רק אחד מהם. כאשר האדם יוצר שלימות תואמת בניו לאשתו, הרי הוא במקביל בונה בנפשו שלימות בין שני ממדיו ההפוכים, המופשט והמוגדר, הגוף והנשמה¹⁸ [וראה ע"ז בגיליון לפרשת בלק].

יחוד קודשא בריך היא ושכינתיה

הייחוד שבין האיש והאישה - המיזוג הנוצר בין שני החלקים שבנפש האדם, הגברי והנקבי, כולל בתוכו אף את האיחוד בין שתי תפיסות האדם את האלוקות, המתואר בספרי החסידות כייחוד עליון שבין 'קודשא בריך היא' ל'שכינתיה', ונבאר את הדברים.

כסיבתה של בריאת העולם על ידי הבורא יתברך נאמרו שני טעמים כלליים¹⁹: האחד, בשביל שיוכל להיטיב לנבראים²⁰, והשני, כדי להשרות שכינתו בתחתונים²¹. שאר הטעמים והסיבות המופיעים בספרים²² אינם אלא ענפים משני טעמים אלו.

וכן ע"ז כתב המקובל רבי בנימין אהרן דוב סיקנובסקי זצ"ל תלמיד בעל הסולם בשם רבו, בספרו 'יד בנימין' (עמ' סה, פתחת לכתורה: ב' תפילות ידועה וכפירה).

¹⁸ וראה מה שכתב בספה"ק **אהבת שלום** (כי תשא): דהנה שמים וארץ הם בבחינת משפיע ומקבל, בחינת דבר ונוקבא. בחינת חתן וכלה (עיי' זוהר א' נה ע"ב). **והאיש המשכיל צריך לראות לתקן ולקשט את החתן והכלה בששת ימי המעשה על ידי מצוות ומעשים טובים, בטרם יבוא זמן היחוד, בכדי שעל ידי זה יתנוצץ היחוד השלם בעתו וזמנו**, היינו בשבת קודש, שאזי הוא עיקר העת וזמן היחוד השלם כנודע.

עוד כתב שם (פרשת וישל) וז"ל: והנה בשעת היחוד שניהם שוים, כי אז שניהם בבחינת דבר ונוקבא, בחינת מקבל ומשפיע, על דרך אמרם ד"ל (ויקרא רבה לד' ט) יותר משה מבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית, כי הדבר משפיע לנוקבא מייך דוכרין, והנוקבא משפעת העלאת מייך נוקבין כנודע. וזהו יוגש אליו יהודה, רומז ליחוד, וסופי תיבות שוה, רומז ליחוד השלם לשווי הגמור שיש בשעת היחוד וד"ל, עכ"ל.

עוד ביאר שם כי ישנם ב' אהבות: אהבת אהבים, ואהבת יחוד שהוא למעלה מאהבת אהבים, והא לך לשון קדשו (פרשת אמור): **דהנה יש שני מיני אהבות, האחת היא אהבת אהבים, שאינה בבחינת משפיע ומקבל, רק אוהבים זה לזה כשני אחים, בהתקשרות לבד**. ועל שם זה נקראים בשם אחים, שהוא לשון חיבור והתקשרות לבד, על דרך הפסוק (שיר השירים ח ח) אחות לנו קטנה, שאחות הוא לשון התחברות, וכפירושו רש"י שם. **ויש אהבה גדולה מזו, שהיא אהבה של יחוד, בחינת איש ואשתו, בחינת משפיע ומקבל**.

¹⁹ כמבואר בספה"ק **באר מים חיים** (באשית - פרק א') וז"ל: **ושני בחינות יחודיים הללו רומזים למה שמבואר בהקדמת עץ חיים בשם הארי ז"ל, אשר בריאת העולם היה בשביל שני דברים, ושהוא בכדי להיטיב לברייתו, ובגין דישתמודעין ליה**, עיי' שם. כי היחוד מעילא לתתא הוא בכדי להיטיב לברייתו, כי זה כל בחינת היחוד הלז להמשיך שפע אור וברכה לכל העולמות כאמור. והיחוד מלתא לעילא הוא בגין דישתמודעין ליה, כי זה כל תכלית הבריאה שידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל

יצור כי אתה יצרתו ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלהי ישראל מלך וכו', ועל ידי כך יצמא נפשו ויכמה בשורו להדבק ולהתקשר במלך חי העולמים ברוך הוא וברוך שמו בנשר אמין וחזק כל תמוס עולם ועד.

וראה עוד בספה"ק מאור ושמש פר' במדבר ד"ה וידבר ה' אל משה ואל אהרן.

²⁰ ע"ח שער הכללים ריש פ"א.

²¹ תנחומא נשא טו, וראה במדב"ר פ"ב ו, פ"ג ב. וראה בספה"ק תניא פל"ו.

²² בדברי ר' חיים ויטאל מצינו עוד שבעה טעמים לזה, ואלו הם:

א. כדי שיהיה שלם בכל פעולותיו וכוחותיו וכל שמותיו וכו' (ע"ח דרושי עיגולים וישר ענין א' וע"ע בע"ח מ"ת ד"ב יב ע"ג וכן במברש שי"א פ"א ד"ה אמנם).

ב. כדי שיקרא אדון רחום ותחונן וכו' (שם).

ג. כדי שיתגלה הדין מדרגה אחר מדרגה עד שיתגלו הסיגים (מברש שי"א ד"ה פ"ב ב ע"א).

ד. כדי שיתבררו העולמות (שם).

ה. להמציא העינין של שכר ועונש (מברש שי"ב ח"ג ריש פ"ח ד"ף טו ע"ג).

ו. כדי שייכרו בגדולתו ית' שמו (שערי הכללים ריש פ"א) וכלשון הזוה"ק (ח"ב מב ב) "בגין דישתמודעון ליה".

ז. כדי שהאדם יזכה להיות מרכבה לשכינה הקדושה להדבק בו ית' ש (שם).

²³ דברי הימים א כ"ט ד.

²⁴ כדוגמת אשה שנתנה מנה לאדם חשוב דמקודשת מפני הנאתה שקיבל ממנה - "דבהיא הנאה דקא מקבל מתנה מינה - גמרה ומקניא ליה נפשה" (קדושים ז ע"א).

²⁵ על סיבת רצון זה המכונה בשם תאוה, מובא **במעל התניא** כי **"על תאוה לא שואלים שאלות..."** כפי שאדם נמשך לפעמים לדבר מסוים ללא סיבה מוסברת, כך כביכול התאוה השי"ת וחפץ שיהיה לו דירה בעולם הזה.

מידות אלו.

ב. אנו יכולים לראות את העולם כמקום מלא בפרטים רבים אשר כל אחד מסתיר מאחוריו את מציאותו של הבורא - זוהי מידת המלכות - 'דלית לה מגרמא כלום'²⁶, כדוגמת הלבנה שאין היא אלא בעצמה מקור אור כי אין אורה אלא השתקפות של קרני אור השמש.

ההבדל בין שני תפיסות אלו הוא, האם אנו רואים אותו כמשפיע או כמקבל, כי מצד המידות הוא משפיע, וברגע שפיסיק הבורא להשפיע את חיותו התמידית ולו לרגע קט, מיד יהפוך העולם לתוהו ובוהו, אין ואפס ממש, ואילו מצד המלכות הרי שהכול תלוי במעשה התחנותים, אם יעשו רצונו ויעבדוהו, יהיה לו נחת רוח ותענוג, ואם לא יפעלו לפי מטרתו הרי שלא יגיע ליעודו, ובעצם זוהי שאלת 'הידיעה והבחירה' המפורסמת אשר בה עסקנו בשני הגיליונות האחרונים.

תפיסת הבורא כ'משפיע' כ'מעניק' באמצעות מידותיו העליונות, נקראת 'קודשא בריך הוא', ואילו התפיסה השנייה, הרואה בבורא כמלך אשר כל מלכותו עומדת ותלויה בהחלטת הבראים אם יקבלו את מלכותו ויסגדו לו או שיפרקו את עולו מעליהם - 'אין מלך בלא עם'²⁷, נקראת 'שכינתיה'.

ברגע שהאדם מאחד בין שני חלקיו הפרטיים שלו, או אז הוא גם מצליח לחבר ולאזן בין שתי תפיסות אלה באמצעות

ראייה כולית וכוללנית, כך שלא יסתרו האחד לשני, ויוכל לקיימם שניהם כאחד למרות הקושי שבשניהם, בבחינת 'יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה'²⁸.

"מה שאומרים לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, הכוונה להביא התפארה למלכות שיתפאר הקדוש ברוך הוא עם המלכות, דהיינו המדרגה התחתונה, עולם הדיבור, שזאת המדרגה מחיה את כל העולמות כמו שאמר הכתוב²⁹ בדבר ה' שמים נעשו, ונאמר³⁰ אותה מחיה את כולם, והדיבור של הקדוש ברוך הוא הוא תמיד מחיה את העולמות, וכשאדם עושה מצוה, הקדוש ברוך הוא מתפאר במלכות דהיינו הדיבור שלו שהוא בתוך העולמות, ואז מביא האדם את המלכות אל הקדוש ברוך הוא, דהיינו שהקב"ה מתפאר עם עולם הדיבור".

"וזהו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, שיתפאר הקדוש ברוך הוא במלכות שהוא בתוך העולמות ויתגלה מלכותו, דהיינו שיכירו הכל שהוא מלך העולמות, וזהו תענוג גדול להקב"ה, ומדת המלכות הוא מצדינו ובידינו, דהיינו שאנו מכירים גדולתו ומלכותו, ואז הוא נשלם במדת מלכותו כי אין מלך בלא עם, שבחמת העם נתגלה המלכות, ויש לקדושה בריך הוא תענוג גדול מזה"³¹.

הנסירה שבנפש האדם

בספרי החסידות³² אנו למדים על מתן הביטוי של סוד הנסירה בתוך האדם, במערכת הניירולוגית והנפשית גם

²⁶ לשון זוה"ק ח"א דף קפא ע"א ועוד.

²⁷ ילקוט ראובני פר' ברכה.

²⁸ כמובא בספ"ק פרי צדיק להר"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (קדושים. אות ז) בזה"ל: ועל ידי האמונה יכניס בלבו היראה על ידי שישים אל לבו שמלך מלכי המלכים עומד עליו כו' דעל ידי אמונה כל אחד יוכל להשיג זה, וזהו ישראל סתים וגליא כמו קודשא בריך הוא סתים וגליא שהוא שם הו"ה ושם א"ד. ומשם א"ד היא היראה דאם אדונים אני איה מוראי. ומשם הו"ה היא האהבה סוד זכר ונקבה קודשא בריך הוא ושכינתיה. ואהבה בא רק מצד השם יתברך שמאיר לנפש, ובהר"ן פ"ד ב' דבעשרת הדברות נאמר בלשון יחיד וכאן בלשון רבים דאז היו ברעותא חדא. והיינו כמו שאמרו (בפסילתא) על פסוק ויחן וגו' כאיש אחד בלב אחד ועתה לא היו במדרגה זו עיין שם. ועל כן נקראו אז חתן וכלה דכאשר נכסת ישראל מתאחדין לתתא ברזא דאחד אז גם השם יתברך נגנדם.

²⁹ תהלים ל"ג, ו.

³⁰ תמיה ט', ו.

³¹ ליקוטים יקרים דף ד' ע"א, כתו שם טוב דף ב' סוף ע"ד.

ועל דרך זה מובא עוד מהבשע"ט זיע"א (בצנת פננה דף קרף ע"ג): שמעתי ממו"י זלה"ה ביאור פסוק כל אשר תמצא דרך לעשות בכוחך עשה, וחונך מוט"ו היה מיוחד בכל תפירה קודשא בריך הוא ושכינתיה וכו', ועיין שם, ובה מקשר מעשה הגשמי של עולם התחתון על ידי המחשבה שהוא

בכוח אל רוחני עולם העליון ובה מקיים בכל דרכיו דעהו (משל"ג ג, ו), בכל דרכי הגשמי דעהו דע ליחד ה' עם ו', קודשא בריך הוא ושכינתיה.

³² ראה בספ"ק אוהב ישראל (פר' הירומה) שכתב וז"ל: ק. דהנה ידוע כי ביום ברוא ה' אלהים האדם על הארץ. נברא אז בסוד ד"ו פרצופין בבחי' אבי"א. והיה בחי' נסירה. ונפרדו זה מזה להיותם אנפין באנפין בחי' דכר ונוקבא ולהקיים בשעור קומה ויחודם למיהוי אנפין באנפין. וידוע שכל הנשמות היו כלולים באדם הראשון ומסתמא גם אצלם היה בחי' נסירה הנ"ל וכאשר בא עת קימת קומתם השלימה אז הם מתייחדין אנפין באנפין. ואשרי למי שזוכה במהרה ובגילוג ראשון לזיווגו הראוי לו ושמורה למענו להקיים בקומה שלימה והבן זה וכנודע מספ"ק.

והנה כמו שהוא סוד הנסירה בכללות ופרטי כל נשמות ישראל להקים קומת כל אחד ואחד. כן הוא כביכול בבחי' קומה השלימה דלעילא בסוד קובה"ו כי קובה"ו ישראל חד אנון. וכביכול הבורא ב"ה וב"ש הנכבד והנורא מתייחד עם האור והמקור שורש מחצב נשמות ישראל וכנודע. כי כביכול הוא ג"כ בבחי' דו"ג בבחי' ד"ו פרצופין והיה ג"כ כביכול בבחי' וסוד נסירה למיהוי אנפין באנפין למיהוי קומה שלימה ברזא וחיבורא חדא. ועי' הנסירה כביכול ירדו ניצוצין קדישין ממקום קדוש, והש"י רצה להטיב לעם קדושו אשר ע"י אתערותם דלתתא ביראה ובאהבה ודיבוקתם לה' ית' יעלו ג"כ אל הניצוצין קדישין בתוקף קדושתם לרום שמי שמים העליונים ולהקים קומה שלימה העליונה בסוד ופניהם איש אל אחיו (שמות כ) וזא יגדלו ויעשו פרי. הולדת השפעות טובות והורין עילאין ובוצאין קדישין וכל טיבו וחדו לכל העולמות ממש רבות עילאה קדישא. וכשיעלו בני ישראל ע"י מעשיהם הטובים כל הנ"ק אז יהיה ה' אחד ושמו אחד.

יחד³³. במערכת הניורולוגית הדבר מתבטא בשינה של האדם המכונה בספרי הקבלה והחסידות: "דורמיטא"³⁴ [הנרדמה]. בשעת השינה מתבצע תהליך של הסתלקות וקבוץ החיות מן הדם - הוא הנפש - לתוך הלב וסתת הלב בתוכו, שאין מתפשט ממנו פינימית החיות רק 'קיסטא דחיותא' [חיות מועטת], בשונה מענת הערנות שאז שולח הלב דם לכל איברי הגוף באמצעות ה'וורידין' ו'עורקי דמא', וכמבואר בספח"ק 'תולדות יעקב יוסף'³⁵.

כמו כן, מתבטא הדבר גם במערכת הנפשית של האדם, וכפי שכבר התבאר, שבכל אדם יש את החלק הגברי המבטא את הכוח האלוקי האינסופי שמתגלם בתחושת ה'אני' של האדם בבחינת 'ידיעה', ויש את החלק הנקבי שבאדם המבטא את כל הלבושים של האדם שהם מחשבות, רגשות ופעולות, כשבעיקרם נמצא השכל החווה את עצמו כזהות מוגדרת בבחינת 'בחינה', כשחלק זה משתלט יותר על האדם המרגיש

את עצמו כישות נפרדת מהשי"ת - בבחינת 'נסירה'³⁶.

פירוד למען אחדות

נסירה זו אינה במקרה אלא היא מכוונת ומתוכננת מלמעלה, ומטרתה היא למען תוכל להיות לו להשי"ת מלכות

הנוצרת רק מגילוי והופעתו של השי"ת בחוץ - בהכרת הנבראים - 'אין מלך בלא עם'. התכלית היא שאותו נברא החש את עצמו כנפרד יעבוד את בוראו ויכיר במציאותו, עד כדי שלבסוף יגיע הנברא למעלה גבוהה בה כבר לא ירגיש את עצמו כזהות פרטית אלא יחווה את עצמו כמאוחד עם השי"ת ביחודא שלים, בבחינת 'אמת לאמיתו'.

התכלית היא שהנברא ינתק ו'ינסר' את עצמו ממכלי השכל המדומים - 'עץ הדעת טוב ורע', ויתבטל בביטול מוחלט להשי"ת ביחודא 'פנים בפנים'³⁷. כללו של דבר: על מנת ליחד שני הפכים באיחוד מושלם [יחודא פנים בפנים שמביא

³³ כמש"כ בספח"ק **אור המאיר** (דודו לראש השנה) בזה"ל: ואם עיני שכל לם, תשכילו להשיג אפס קצת ענין הנסירה הנעשה באמצעות עשרה ימים. דבר יום ביומו העליון, המורים מדות הידועים, ובהם הוא **בנפש נעשה הנסירה**, באמצעות קבלת עול מלכות בסדר התפלה ותקיעות, אנו המעוררים השינה מה שהוא עתה בסוד הדורמיטא. להחזיר המוחין, ובה נמתק הדין מלמעלה ומלמטה, אמן.

³⁴ וראה מש"כ בעניין זה בספח"ק **אמרי מנחם** (שער ה' שבת ומעומדים) אות חק) בזה"ל: **גם במלאכים יש בהם דורמיטא ולכן מלאכים יחפזו ברה"ה** שהכל המלאכים שהם בחי' חיצונית ועלמות והנשמות שהם פנימיות נידונות ברה"ה בסוד דורמיטא ולכן ר"ה באמצע השנה נקודה אמצעית לנשמות ולעולמות בסוד דינא קשיא ודינא רפיא. והעצה (היסתג) להיות בסוד דורמיטא להתחדש, הוא רק שיטקין עצמו כל מה דאפשר עד שיחשב לאין יהא בסוד מוחין דקטנות והוא סוד בכסא דהוא מלכות והוא דין ומה ימשך לו חיות זכים וברורים לו ולמענו ולכל מה שיש לו ולכל הנלוים עליו. (אמרי שפח).

עוד כתב שם דבר נפלא (בשער ג' סוד היום ועיני תפלה. אות רטו) וז"ל: **שינה הוא דורמיטא וכל הנבראים יש בהם שינה אפילו מים**, ואם לא היה ישן היה מתקלקל, ולכן אדם שיש לו חיות יותר ישן יותר מבהמה שחיותה מועט, כי השינה להמשיך חיות יותר כמו שזכר לקמן (שער ד' סימן קב) בסוד חדשים לבקרים.

וראה מש"כ בספח"ק **דגל מחנה אפרים** (ליקוטים דה' באור): ביאור ש"ס שביקש לעוררן ואמר ששים רבוא ילדו בכרס אחד (שמות רבה), והענין כי הלים הם ממדריגות מיתא והם תועלת שיבידלו בין האור שלא יתפשט יותר ויתבטל ממציות והכי **נמי השינה אחד מששים במיתה הוא דורמיטא ושיחורו לחדש מוחין לעבודת ה'** כמו שכתוב (איכה ג' כ"ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך ומאחר שהוא כלי אל אור החיים והמושג דבר בידי הוא גם כן שם כך השינה וכאשר ביקש לעוררן כ"ל והבן.

³⁵ וזה לשון קדשו (פר' קדושים. אות ה): **וכדי להבין זה שכל מה שיש למעלה ע"כ יש דוגמתו למטה, וא"כ גם הנסירה יש למטה. ולהבין הנסירה שיש**

באדם מלכות נ"ל לומר באימה וביראה כי הוא זה. זנוע כי דם הנפש שהוא חיות האדם נמשך מהלב ומתפשט בכל איברי האדם בורידין ועורקי דמא, ובלילה נעת השינה נתקבץ הדם בלב האדם בסוד קיסטא דחיותא וכו', וכשתעורר האדם מהשינה חוזר הדם והחיות להתפשט בכל איברי האדם.

וכל זה הוא בפרט באדם יחידי וממנו תבין אל הכללות העולם שהם ג"כ פרוצין א' זה ראש וז"ש ראשי אלפי ישראל (במדבר א' טו), ויש בחי' עין עיני העדה, ויש בחי' לב שגא' לבי לחוקקי ישראל (שופטים ה' טו), והם עיקר חיות העולם הוא משכן הנפש שבאדם, ושאר המוני עם הם שאר איברי האדם.

והנה דם החיות שבלב הוא לא נעדר אף בלילה, והם הצדיקים שבהם הדבקים בה' תמיד שהוא חיות האדם הצדיק הנקרא לב, ושאר איברים שהם המוני עם והולכין כל מיתאם ושנותם באישון לילה, ונעדרו מן החיות שלהם שנתקבץ בלב לבדו והם בסוד תנדמה ושינה, גורמין גם לצדיקים מעט שינה שנתמעט חיות הצדיקים קיסטא דחיותא. וכמ"ש (עין ליל' פרשת בראשית) על פסוק כי גמר חסיד (תהלים י"ב) לפי שפסו אמונים מבני אדם, בש"ס (סוטה מח"ג) ראו היה שמואל שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו ראו לך (עין פרשת בראשית שם). לך צריך שופר לומר עורר ישינים מתרדמתכם. להתפשט חיות מן האדם הצדיק הנקרא לב אל שאר איברים, כי הצדיק הוא צנור להמשיך שפע החיים מן חיי החיים אל שאר איברים שהם בני דורו ע"ד בשביל תניא בני (ברכות ז' ע"ג).

³⁶ וראה מש"כ בספח"ק **חסד לאברהם** (פרשת וצבים. דודו לראש השנה) וז"ל: **וזה ענין הנסירה, שבראש השנה התחדשות ובריאת מוחין חדשים, ואי אפשר כי אם על ידי נסירה שהוא להסיר לבו מכל השכליים שהם ל"ב נתיבות החכמה המשפיע ללב, והוא הדורמיטא, ושיצק לבו אל ה' למעלה מן השכליים, שהוא עושי דברו, לעשות הדיבור מחדש.**

³⁷ כאמור בספח"ק **חסד לאברהם** (דודו על שיר השירים) וז"ל: **וזה ענין הנסירה (עין עין החיים שער א' פ"ה), לנסר עצמו מכל דבר שלא יהיה לו חפץ ורצון בהם, ויחזיר מניו אל ה' להיות נמשך צמא אליו יתברך מתי אבוא וראיה פני אליהם, שהוא בחינת פנים בפנים וד"ק.**

ההולדה³⁸, מוכרחים לייצר ניתוק ביניהם כך שיוכלו להבר ביניהם מחדש³⁹. הנסירה היא 'כוח המפריד' שמטרתה היא האחדות⁴⁰.
כך מלמד אותנו האריז"ל, שאם היה אדם הראשון נברא מלכתחילה באופן של ייחוד פנים בפנים לא הייתה תקומה

למטרה העליונה, וראה מה שביאר בדבריו בספה"ק 'מאור ושמש'⁴¹.
המוגיד ממעזריטש זיע"א⁴² ממשיך זאת לתלמיד המבין רק את דיבורי רבו ולא את מחשבתו, שכשנעשה גדול יותר ומסוגל כבר להבין את מחשבת רבו, אז וכל לנסור עצמו

38 כמובא בספה"ק **אוהב ישראל להרה"ק מאפטא זיע"א** (פרשת שלח) וז"ל:
ודא הוא ג"כ סוד הנסירה כי מקודם היה **בחי' דו פרצופו וכספרי' להיות הולדה עי"ז נעשה נסירה כביכול ונעשה בחי' פנים בפנים**.

וכן כתב בספה"ק **אמרי נועם** (פרשת חקת) בזה"ל: **א"י** זאת חקת התורה, פירש רש"י ז"ל, לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא מלפניו אין לך רשות להרהר אחריה. כי ידוע אשר מצוה פרה היא בבחינת עולם הבינה אימא עילאה (עיין בשער המצות להאריז"ל ריש פרשת חקת), על דרך אמרו ז"ל (מדרב רב פירשה טי אות ח) **נבוא אמר ונתקח וצואת בנה**, ועל כן כתיב 'חקה' לשון חקיקת כל היצור, כמו שנאמר במצות שופר שהיא (בינה) אם הבנים, נאמר שמה (תהלים פס ד) **כי חק לישראל הוא**, שהוא **חקיקת כל היצור בראש השנה והעולם כבוד דורמיטא**, ונתהווה בריה חדשה בבחינת נסירה, להביאה **פנים בפנים כידוע** (עיין בפניה שער השופר פרק ד), וידוע אמרו ז"ל במסכת ראש השנה (כ"ג ע"ב) בשעת גזירת המלכות שנו, ופירשו המקובלים אשר הכוונה על בחינת נסירה, וגזרה בחינת מלכות להביא פנים בפנים (עיין בבירוב מאמר אילו של יחזקאל פרק ג), וזהו **כתיב בה חקה**, גזירה היא מלפניו, היינו, אשר הפרה הומות על עולם הבינה חקיקת כל היצור, ומשם סוד הנסירה שתאה המלכות נגזרת מלפניו דייקא, אין לך רשות שהוא מלכות, שם שקוצית העולה רש"ת **כידוע** (במשנת חסידים מסכת תפלת הבראה פרק ב אות א, ובמאמר מאה קטיטה (להרמ"ע ספאנו) סימן פה), 'להרהר אחריה' דייקא, היינו, שלא תהיה המלכות בבחינת נסירה, ולזה חקת' עולה היא הבני"ם עם 'בי פניהם פנים', כי מבחינת אדם הנסירה באה עליה **פנים בפנים**.

39 וראה רמז נאה המובא בספה"ק **אמרי פנחס** (שער ה' ענינים שונים, אות ג) בזה"ל: **בענין המחולות שנשמחת נשואין, שבתחילה הולכין ב' ביחד, ואח"כ זה לעומת זה. כי היא סוד הנסירה, שבתחילה גברא דבוקה עמו. ואחר הנסירה הוא כבוד פנ"ם**. וזה כי סוד שאמרו בגמרא ליכא כתובה דלא רמי בה תיגרא, והוא מלשון מגירה, שהוא סוד הנסירה, והבן. וז"ס שאמרו (בבב"ב) מרימר ומר קודשא הוו מכתפי אהדדי. כי כתוב בש"ע (אורח חיים) שהריקודין שעושין בקידוש הלבנה היא דוגמת שמחת נשואין. וזהו מכתפי אהדדי, שהוא סוד בחי' אב"א. (תכס הרוזים)

40 כמ"ש בספה"ק **שם משמאל** (חלק המועדים, ראש השנה שנת תרע"ח) וז"ל:
ענין ר"ה, הדנה כתיב באדה"ר (בראשית ב' כ"א) ויפל ה"א תרדמה על האדם וישן ויחא אחת מצלעותיו וגו' ויבן ה"א את הצלע וגו'. ובמקובלים דברו למה נבראו דו פרצופין עד שהי' צורך לנסרו ולא נבראו לכתחילה זכר ונקיבה, הגם כי החקר בלוק תמצא, מ"מ איתא בפרש"י (ב"ר פ"ט) מויכולו ואילך כבוד המלכות חקור דבר, ובאשר נכתבה המדרש אחרי יובל, הורשה לחקור בה, ושוב נאמר בזה (וישלשנו ברכת פ"ט ה"ח) פיטטיא דאורייתא טבין. ואומר אני באימה, יהדות ידוע שהיתה אז מציאות הרע בעולם דבוק בטוב כקליפה לפרי טרם נתבשל, וזהו **ענין הצדק טו"ר שהי' בשרש אחד עם פני החיים**, והי' מן החורז **לכח פירוד להפריד הקליפה מן הפרי, וכאשר אז כח הפירוד טרם הי' בעולם שהכל הי' אחדות**, לזאת ברא' ה' את האדם **דו פרצופין**, ואדה"ר במאמרו לכל שי בן זוג ולי אין בן זוג עורר למעלה שינתן כח פירוד לקבוע של עולם כדי שיהי' ראוי להדגודגו ולהתאחד, והאי פירוד אחדות היא, כי הוא צורך אחדות, וא"כ אינו יוצא מכלל האחדות, ומ"מ נתנה כח פירוד בעולם, וגרם פירוד בין רע לטוב. ועי' צ"ע ר"ה ו' לו מקום חקור אדם וחוה אלף אדם ויש נשוא הוא הנחש, דבר הנפחד מהם, ועד שאכלו מעץ הדעת טו"ר לא נכנס יצה"ר

בגופם, ולולא שאכלו מעץ הדטו"ר היתה מציאות הרע והולכת ושבחה לאפס ואין, כמו קליפה המתקלפת מן הפרי שבמעט זמן תאבד צורתה ונכמשה ותשוב לעפרה, כי כל חיותם היא מצד שיש להם יניקה מן הטוב באמצעות דיבוקם לטוב, וכאשר נתפרדו פסקה חיותם, אך געבור חטאם חזר הרע להתדבק בטוב ושואב משם חיות עד לעתיד שרוח הטומאה יעבור מן הארץ.

ובהכל כ"ר"ה זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, מתעורר ענין הנסירה הראשונה והוא כח מפריד, ועי"ז בא נמי כח המפריד את חלקי הרע, ולזה בא הדיון ב"ר"ה לברר מהו רע ומהו טוב ולהפריד זה מזה. והיינו כך שהגיד זקנינו האדומ"ר הגדול זצ"לה מקצאע שבר"ה ועורט ארזיסגע משפט וזאא וואחר ז"ל (יציא לאור משפט מה שותא אמת) **עלה"ק**.

41 ואלו דברי קדשו (פר' בשלח): והנה כתיב (בראשית ב' כב) ויבן ה' אלהים את הצלע, ודרש חז"ל (ויקרא רבה י"ד, א) מלמד שבראו הקב"ה דו פרצופים ואחר כך נסרו, והנה כוונת הנסירה אשר אנו משמיים כל מנמת פנינו כל ימים נוראים שיהיה חיזווג פנים אל פנים. ובכתבי האריז"ל **איתא שבאם חלילה היתה הבראה תיכף פנים אל פנים לא היה תקומה חס ושולם**. וטעמו איתא גם כן שרע ובעולם, וצריכים אנו לבאר הטעם כי בכל העולמות כלם יש פנימיות וחיצוניות רק שהחיצוניות שבעולם העליון הוא פנימיות בעולם שלמטה הימנו, וכן מעולם לעולם עד סוף כל העולמות, ומעשה צדיקים יוכיחו כמו שענינו ראות שאכילתם ושתיתם ודיבורם הגשמיים מכוונים בהם יותר ממה שאנו מכוונים בתורתנו ובתפילותנו.

והנה בהפנימיות ממש אי אפשר שיהיה שם אחיזת החיצונים רק בהחיצוניות העולמות שם הוא אחיזת החיצונים. גם זאת אנו רואים לכשיתראו שני אוהבים יחד לטעום הם יושבים פנים אל פנים, מפני שהשמחה הוא מהצורה דהיינו מהפנימיות ששורה על הפנים והצורה שהוא צלם אלהים ששם מצד ועינים ודיקנא ודומיהם, על כן בלתי אפשרי שתהיה שם אחיזת החיצונים כל כך. אכן באחוריים כמעט שאין שם אפילו חיתוך איברים ויכולין החיצונים להאחוז חלילה. ולזאת באם היתה הבראה תיכף פנים אל פנים והיה שם אחוריים אז לא אחיזת החיצונים גדול מאד עד שאלר חיותה תקומה חלילה, על כן נבראו דו פרצופים ואחור באחור שלא יהיה אחוריים ולא תהיה אחיזה להחיצונים. ועל זה אנו מצפים שיהיה בירור העולמות של כשיהיה רצון מלפניו יתברך ויאה יתבטלו החיצונים (כמאמר הכתוב (זכריה ג' ב) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ) ויהיה חיזווג פנים אל פנים.

42 כך הביא בשמו בספה"ק **אורח לחיים** (פר' פנחס) וז"ל:
ונראה הדנה שמעתי בשם הרב קדושו **בוצינא קדישא החסיד המפורסם מרו' דוב בער זללה"ה**, שהתלמיד הלומד אצל הרב, ואין יכול לקבל שכל הרב, רק שמקבל דיבורים כמו שאמר הרב, ונמצא הדיבורים הם לתלמיד הרב, מוחין, ואף אם הרב מסביר לתלמיד שיבין בשכלו, עם כל זה אינו משיג שכל הרב, ובחינת נה"י של הרב, הם נעשין מוחין לתלמיד, ועל כך תראה תמיד שבחינת נה"י של עולם עליון הם נעשין מוחין לעולם התחתון. וזהו ענין הנסירה, ששמעתי כי כל זמן שהתלמיד אין לו בחינת מוחין גמורין להבין שכל הרב, אז אי אפשר לו לנטות ימין או שמאל מן הדיבורים של הרב, ונמצא הוא דבוק עם הרב בחינת נה"י בחינת אחוריים, ואי אפשר לו לנסור מן הדיבורים, ולאמר בענין אחר, כיון שאינו מבין

מהחיבור שהיה לו עמו עד עתה בבחינת 'אחוריים' - שהיה לו חיבור עם חיצוניותו, ויכול להתייחד עמו 'פנים בפנים'.⁴³

ימות הקיץ וימות החורף

ואיתא מהאריז'⁴⁴ שעבודתנו את הבורא מתחלקת לשני אופנים, בהתאם לשני העונות - קיץ וחורף: בימות הקיץ אנו בונים את הו"א [זעיר אנפין: קודשא בריך הוא], ואילו בימות החורף אנו בונים את ספירת המלכות [שכינתיה].

ימות הקיץ הם ימים שבהם קוצרים את התבואה, רואים את הרווח, ונהנים מהעמל וההשקעה. השמש מאירה בעוצמתה, הפירות נעשים בשלים, "הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו"⁴⁵ - "התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח"⁴⁶, כל הבריאה מלאה בשפע אלוקי.

לכן - אומר האריז"ל - כי ימים אלו - שהשמש [הו"א] שולטת בהם - הם הזמן המסוגל להתחבר להשפעתו של הבורא, לראות את טוב חסדו, את חיותו התמידית המהווה ומחיה בתדירות כל דבר.

מאידך, ימות החורף הם ימים קודרים וחשוכים, אפולויים ועמומים⁴⁷, הלילות ארוכים והימים מקוצרים, ידה של הלכה [מלכות] על העליונה, האדם חורש וזורע בלא

שיראה את הפירות בבחינת 'מאמין בחי עולמים וזורע'⁴⁸, או- אז הוא הזמן המתאים ביותר לתפוס את המציאות הטבעית כמסתירה מאחוריה את הוית האלוקות המחיה אותה תדיר, ולהתחזק באמונה שאף כעת כשהמצב החיצוני לא נראה בכי- טוב, ועדיין אין הרווחים ניכרים, הרי יש כאן בורא המסתתר מאחורי חוקיו של הטבע ומנהל אותם כרצונו, והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, בבחינת מלכות - 'דלית לה מגרמא כלום' [וראה בגיליון לפרשת שמיי].

התהליך המתרחש בחודש תשרי - סוד הנסירה

סוד הנסירה עליו אנו מדברים, מהוה חלק מרכזי בכוונת האריז"ל והרש"ש בתפילה בברכות ובמצוות, ומקבל מקום משמעותי בעיקר בעשרת ימי תשובה ולאורך חגי ומועדי חודש תשרי. בהתאם לכך מובא בספר"ק 'עבודת ישראל' להרה"ק מאקאוניץ זי"ע כי הנסירה המתקיימת בימי תשרי היא הכנה והקדמה לשאר הנסירות שיהיו במשך השנה.⁴⁹

וכמו בכל תחילת עבודה עצמית רוחנית שיש נסירה, המתבטאת בכך שהאדם מרגיש את עצמו רחוק מעבודת השי"ת בלי 'רעותא דליבא'⁵⁰ בבחינת 'כל התחלות

⁴⁴ כך הביא בתורת חכם (עו"ע) בשם האריז"ל זע"א שכתב שחודשי החורף מתשרי עד ניסן הם אור חוזר תיקוני בבורת גשמים, ומניסן עד אלוה הם דבורין מעילא לתתא, ועיין בליקוטי תורה פרשת ויצא שגם שם כתב כן (ראה בספר מוכיז שלום ספרות החיים, וכן כתב הרשב"ש גם בנדר שלום דף כד ע"א).

ואף בשבער הכוונות (דושי"ה) מבואר שחדשי החורף הוא בנין ז"א, (וחדשי הקיץ הם בנין נוק', כבר כתב בתורת חכם שכבר נודע (שולח תמיד בדושי"ה) שבמוחין דפנים הנוק' מקבלת המוחין תחילה ואח"כ הדכורא ע"ש, וא"כ בזה מתיישב שהרב ז"ל בפירוש התיקונים מדבר בתיקון ז"ר'ן פכ"פ לכך הנוק' נתקנת תחילה בששת חדשי החורף ואח"כ הדכורא בששת חדשי הקיץ.

⁴⁵ שיר השירים ב יב, וכתב רש"י: "קרבו ימי החמה שהאילנות מוציאים פרחים והולכי דרכים מתענגים לראותם".

⁴⁶ שם יג.

⁴⁷ **הספך חיים** זצ"ל אמר שרק בתקופת חורף אין גלים כי היא מבטאת את ההסתור והגלות (מבאב שביח' שישאל על תנוכה עמר דר - בתוך הספר ליליארט).

⁴⁸ לשון התוס' בשבת (א ע"א) שהביאו מהירושלמי.

⁴⁹ וזה לשון קדשו (פרשת וירא): כי כמה פעמים מצינו כן שאנו עושים הכנה על פי תקיעת שופר דראש השנה הכנה לכל הנסירה שיהיה כל השנה דבר יום ביומו.

⁵⁰ כמובא בספר"ק **אהבת שלום** (פר' תרועה) בזה"ל: **והנה האדם בתחילת עשיית המצוה ובתחילת העבודה אין לו רעותא דלבא, ואחר כך על ידי שמבתכנו בשכלו גדולת השי"ת ושצריך לעבדו ולעשות רצונו, על ידי זה הוא משיך לעצמו רעותא דלבא, ונעשה על ידי זה הנסירה, שמבחינת אחוריים נעשה בחינת פנים וד"ל, וזהו אחר וקדם צרתני, פירוש**

שכל הרב למה דיבר כך, וכרע הוא צריך להיות דבוק עם הדיבורים, כמו שאמר הרב, והוא דבוק עם הרב בבחינת אחוריים, דהיינו נה"י שלו.

אבל כשמשיג התלמיד מוחין, ומשיג שכל הרב אשר בתוך הדיבורים, אז יכול לנסור עצמו מן הדביקות שהיה לו עם הדיבורים, דהיינו בחינת נה"י של הרב, ויכול לשנות ולדבר זה הנסך מביסגנון אחר, כיוון שמבין שכל הרב, ועל כן נשכבא בחינת מוחין הוא הנסך מן העובדא בחינת נה"י עכ"ד.

⁴³ וכן על זה הדרך איתא בספר"ק **דברי חיים** (לראש השנה) וז"ל: והנה בכל אדם בחינת הפנימית שלו להיות מקבל ומשפיע במדותיו והנהגותיו, ותכלית האדם להוציא מכה לפועל חושיני ולא להיות מרא אדם מעורב במעשיו ולעשות בלא דעת מעשיו, רק צריך לחשוב כל דבר לתכלית, ומה שיקבל מהשפע שהשפיע עליו הבורא ית"ש ויתעלה ומה שיתן לוולתו, וכן בכל מדותיו שיהיה בהשכל ומועצת ודעת, וזה מקרי **נסירה ממה שעלה ברצונו שמחשבותיו מעורבין והוא בורר הטוב לעשות כן, ולא כנאשו נראה לו בהשקפה ראשונה, זה מקרי נסירה.**

וכמו כן אם האדם עושה מצות שלא בכונה ושכל, רק מצות אנשים מלומדה, הרי הוא דבוק עם הקדושה בבחינת אחוריים, כי הן אמת שישאל 'דבוקים בהקב"ה כמ"ש (דברים ה' ד) ואתם הדבקים וגו', מכל מקום כל זמן שאינו עושה המצות באהבה והשכל מקרי כמאן דרמי בתר כתפוי כמבואר בזה"ק (ויח' רמג ע"ב) ומקרי בבחינת אחר. וכן בדרך מושאל בכל דבר שאינו עושה בשלימות וכונה מקרי דרך אחוריו כמו שאמרו במלאת שבת ושבת קטג ע"ב ורש"י ז"ה כלאחר יד) שעשה המלאכה דרך אחוריו פסור, היינו שלא עשה כדרך שעושים אותה המלאכה מקרי דרך אחוריו, אבל כשעושה בשלימות מקרי פנים. ולכן גם השפע הנשפע מלמעלה הוא כדרך שנתעורר מלמטה, אם עושים המצות דרך פנים ונשפע הקדושה מלמעלה גם כן דרך פנים, וזה (דברים ה' ד) פנים בפנים וגו' דר' עמכם, אבל כל זמן שאין המצות בשלימות מקרי דרך אחוריו.

קשות⁵¹, כך גם בראש השנה המהוה התחלה וראש של השנה - יש נסירה⁵², דהיינו הרגשה של ריחוק שכאשר האדם מנצל אותה כראוי הוא הופך אותה ליראת שמים בבחינת 'בת ראשונה'⁵³, ובונה על ידה את ספירת המלכות כתיקונה.

עשרת ימי תשובה

על פי הקבלה והחסידות מתחלקת קומת האדם לעשרה חלקים המיוצגים באמצעות עשר הספירות העליונות, כשבכל אחד מעשרת ימי התשובה שבין ראש השנה ליום הכיפורים ננסרת אחת מהם⁵⁴, כלומר, בכל יום מרגיש האדם את תחושת הישות והבחירה העצמית שלו במובן נוסף ועמוק יותר. עבודתו של האדם - לאור זאת - היא להמליך את השי"ת אף במידה זו, כך שאף מתוך תחושה או הרגשה זו יכיר הוא במציאות הבורא ומתוך בחירתו החופשית ישתעבד לרצונו

יתברך⁵⁶.

כפי שכבר הובהר בגיליון הקודם, ספרי החסידות הרחיבו את שאלת הידיעה והבחירה לשאלה אודות עצם קיומו של הנברא לנוכח פני אינסופיותו ובלעדיותו של הבורא. עבודתו בימים אלה היא אחד הבחירה, כשבהמשך התהליך, או מסוגלים יחד עמה לקיים גם את הידיעה האלוהית, עד שבסופו של דבר נייחד את שניהם ב"יחודא שלים" כך שהם לא יסתרו האחד את השני, אלא אדרבה ישלימו זה את זה בהרמוניה מושלמת, בבחינת 'אמת לאמיתו'⁵⁶.

ראש השנה - בחירה

מובא בספרי החסידות⁵⁷ כי בכך נעוץ ההבדל שבין ראש השנה ליום הכיפורים, כי בעוד שבראש השנה יש 'דורמיטא' המביאה את האדם למצב של 'נסירה', ועבודתו

שמתחלה אני בבחינת אחוריים, ואחר כך אני נעשה בחינת פנים, וזו היא בחינת הנסירה.

⁵¹ מלכות שמות יט ה.

⁵² וראה מה שכתב בספה"ק אמרי נועם (פר נצבים): "את"ם נצבי"ם עולה במספר ז'ר" ונקב"ה ברא"ם (בראשית ה ב), כי עיקר העניין בראש השנה הוא סוד הנסירה להביאים פנים בפנים כנודע מספרים (ענין בזה הרב ד"ר שלב ע"ב), ואז תראה לפעול בעבודתך אשר זכר ונקבה יהיו נצבים לפני ד', היינו, פנים בפנים. ⁵³ כאמור בספה"ק 'אבות סוד' (פר תדויע), וזה לשון קדשו: ויש לפרש ע"פ מה ששמעתי פירוש נאה על דברי חז"ל (בבא בתרא אפס) בת תחילה סימן יפה לבנים. דאיתא במסכת אבות (ג יא) כל שיראת תטאו קודמת להכמתו חכמתו מתקיימת. דהיינו אם יש בו יראת שמים אזי תורתו מתקיימת. ואיתא בזהר הקדוש (ד"ח פרשת תשא) דיראה מכונה זה, והתורה נקרא בשם זכר. וזהו פירושו אם בת תחילה כלומר יראה היא תחילה, אזי סימן יפה לבנים, פי' סימן יפה לתורה שהיא זכר בחינת בת ואז מתקיימת. וגם כאן י"ל בדרך זה אם כי תרוע, פי' אם יתיר לו יראה הנקרא אשה, אזי יולדה זכר, פי' התורה הנקראת זכר מתקיימת כ"ל."

וראה מש"כ בספה"ק אמרי פנחס על מאמר זה (שער ב' לקוטי ש"ס ומדרשים אות צד): בת תחילה סימן יפה לבנים (קמריא ע"א), ואמר הטעם מפני שהזכר מעולם העליון והנקבה מעלמא תתאה, וכל שהוא מעולם העליון יותר עין הרע שולט בו אבל שכנקבה תחילה היא מגינה מעין הרע, ע"כ יש תוכחה בעתורה כי התורה מעולם העליון והתוכחה מעולמות התחתונים והיא מגינה מעין הרע.

⁵⁴ והו' סדרם: ביום א' ד"ה ננסר הכתר, ביום ב' - חכמה, ביום ג' תשרי בינה, ד' - דעת, ה' - חסד, ו' - גבורה, ז' - תפארת, ח' - נצח, ט' - הוד, יסוד ומלכות, וביה"כ יש נסירה פנימית, ואז עולה המלכות לבניה ומקבלת משם השפע ולא כדרכה ע"י ז"א.

⁵⁵ וכמובא בספה"ק אור המאיר (דרוש ראש השנה) בזה"ל: וזה שנוכר בכונות (שם פ"ה) שעתה ביום ראש השנה ז"ל אהור באהור, וכונתו לנסר אותם, והיינו כל זמן שלא קבלו ישראל עליהם עול מלכותו, המה דבוקים אב"א, ואחר כך ננסר באמצעות קבלתם מדות מלכות, ונולד ההתפארת, והו' הרמו בכתוב (תהלים פ"א ה) כי חק בראש השנה, חקיקה לישראל דלעילא מדות ההתפארת, וישאו הגורמים שעותה מעלת התפארת, וכל אחד מישראל לערך המדה שמקבל עליו לעבדו יתברך עמה, ככה ננסר

למעלה זו בחינה מה שהיה כמסה בעצמותו, ולא היה במה להתפאר, ננסר עתה להתפאר במדה זו, לכן יש עשרה בחינות בנסירה, וכללות הנסירות יחד, נולד כללות ההתפארת להתפאר במעשה הצדיקים, כל אחד ואחד לעד אחיות נשמתו, וקבלת עול מלכות שמים שלימה, כנזכר תפארת עטה ליום המנוחה, ואם עיניי שכל לכם, תשכילו להשיג אפס קצת ענין הנסירה הנעשה באמצעות עשרה ימים, דבר יום בימוה העליון, המורים מדות הידועים, וככה הוא כנפש נעשה הנסירה, באמצעות קבלת עול מלכות בסוד התפלה ותקיעות, או המעוררים השינה מה שהוא עתה בסוד הדורמיטא, להחזיר המוחין, ובה נמתק הדין למעלה ומלמטה, אמן.

⁵⁶ כמש"כ הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע בספה"ק 'ליקוטי אמרים' (אות יג) וז"ל: ומצד שני פרצופין שהוא הבריאה מצד ה' יתברך אין שני יצירין, וזה סוד הידיעה ובחירה דמצד העולם הזה היא הבחירה שה נעשה מצד התרדמה דהיינו העדר הדעת דבשניה מסתלק הדעת והידיעה, וכאשר האדם בשניה כמו בזמן העלות אז כביכול ה' יתברך כן וכמו שנאמר (תהלים ע"ח ס"ה) ויפק כישן ה' כגבור מתרונו וגו', כנודע דעצמות האין סוף לית מחשבת תפיסא ואין נתפס בשום שם וכינוי כל רק מצד התפשוט מדותיו באצילות קודשו שיה היה בעת הבריאה, רצה לומר שרצה ה' יתברך לברוא נבראים שיכירו כח מלכותו והתפיסה וההכרה שיש לנבראים בו זה נקרא עולם אצילות כפי חלוקת פרטי מדותיו שאין כאן מקומו.

וכאשר אין הנבראים מכירים אותו הם ישינים ובטלין מהכרת ה' יתברך הרי הוא כישן שהרי זהו עיקר האלקות, היינו מה שהוא מותפס בלבבות הנבראים דמצעמות האין סוף אין אנו מדברים כלל דזה נקרא מה לפנים מה לאחור קידוע, וכאשר מתעוררים להכירו אז הוא שבכבילו הוא מתעורר דזהו עצמותו מה שהוא נתפס וניכר לנבראים כנזכר, וזהו סוד הנסירה שפירש הראי"ה בעולמות עליונים כנזכר למעלה היינו דהכל אחד כפי הבדל ההכרה של הנבראים באמיתות ה' יתברך הוא עצמו הבדל בעצם אצילות קדשו, דזה סוד מה שאמרו (זה"ק ח"ב ל"ב ע"ב) על פסוק (תהלים ס"ח ל"ה) תנו עוז וגו' וצור ילדך וגו' דמעשה התחתונים פועל למעלה במיקום אחר נאמר אם צדקת מה וגו' וכנודע זה ואין כאן מקומו.

⁵⁷ ראה בספה"ק יושר דברי אמת (אות יט) שכתב וז"ל: וזה סוד הנסירה, כי בראש השנה חוזר החיות למעלה, כמו שכתב במונת הראי"ה בענין התרדמה והדורמיטא שמתאסף החיות להכלל למעלה, ואז מתגברים

היא מצד תחושת הבחירה העצמאית שלו - ב'אתערותא דלתתא' - שיכיר במלכותו של השי"ת העומדת ותלויה במעשיו ובמודעות שלו, הרי שביום הכיפורים עובדת האדם היא מצד הידיעה האלוקית - ב'אתערותא דלעילא', וכפי שיתבאר בהמשך. זוהי גם הפרשנות לדברי חז"ל שאמרו: "בר"ה כמה דכייף איניש דעתיה טפי מעלי וביום הכפורים כמה דפשיט איניש דעתיה טפי מעלי"⁵⁸.

ראש השנה הוא הראש והכתר של השנה⁵⁹ ב'רה"ה הנסירה היא מכתה והכמה⁶⁰ ולכן נעוצה בו הבחירה, כי הבחירה שורשה בספירת הכתר המבטאת את הרצון הפנימי שבתת-ההכרה, לעומת זאת יום הכיפורים הוא בבחינת 'בינה' כידוע, שממנה באה המחשבה והידיעה, וכפי שכבר הבאנו בגיליון

הקודם את שיטת רבינו הבעש"ט זיע"א ששורש הבחירה היא למעלה מן הידיעה.

שני עבודות אלו, של ראש השנה ויום הכיפורים, משלימים את תשובת האדם גם מצד הידיעה וגם מצד הבחירה, כמו שאמרנו "שובה ישראל עד הוי"ה אלוקיך"⁶¹, כלומר, שתוכל לקיים בתשובתך גם את הידיעה האלוקית המרומזת בשם 'הוי"ה', ומאידיך את הבחירה האנושית הנרמזת בשם 'אלוקים' המבטא דין ועונש השייכים רק אם נקבל את הבחירה החופשית⁶².

ומובא בספה"ק 'דברי חיים' להרה"ק מצאנז זיע"א⁶³, כי כל עניין הדיון בראש השנה הוא אם הנסירה והדורמיטא ישארו במצבם והאדם יישן ולא ירגיש ויחוש את מציאות

הדינים, ומחמתם מתגברים הענינים שהם הקליפות. כמו למשל באדם בעת השינה שמתגברים עליו הקליפות, ואז כל הדינים מתאספים יחד, והדינים נקראים על דרך משל אחוריים, וח"ו זה רעה לעולם, כי (ספרדיון ע"א ע"ב) כינוס לרשעים כו', וצריך פיזור ונסירה לפורם, ולנסר הדינים ולהתיקם, והכל על ידי פיזור ונסירה ושכירה ושפיכת הלב והנפש לפני השי"ת. **וכמו שהוא למטה כך הוא למעלה, ונפשו ונשיה הכל אחד כמו שכתב בראשית השמה.**

והעיקר הוא ביום הכיפורים, כי אז מתגלה עצם שורש של הדינים שהוא חרמים גדולים ונמחק ונחל, ומתקבלים כל התפלות, והוא הסיים והחותם של החזרה לשורשם, ולמלך הכל, כמו ענין כוונת המקוה שמתעלם האדם במקוה שהיא הבינה שהיא התשובה, ואור הלבן המדויק כל הפגמים, והוא שם אהיה"ן בהה"ן גימטריא מקוה, וכמו שכתבתי לעיל, ואחר כך יוצא ונולד בריה חדשה, כמו שאמר הכתוב (תהלים י"א) לב טהור ברא לי וגו', ר"ת ט"ל, ורוח נכון חדש בקרבי, וכמו שכתבתי לעיל (סיפון פ"ב) בכונת המקוה.

וזה שכתוב במשנה סוף יומא (פ"ה ע"ב) אשרים ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים וכו', מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל, הכוונה על מה שכתבתי כאן כי ענין טהרת יום הכיפורים וטהרת המקוה ענין אחד, והכל בתשובה לפני השי"ת. בהתבוננות גדולתו ית"ש, וזה נקרא מים לרוב העלם התבוננות הזה, ואינו מתגלה כי אם ביום הכיפורים, ובשעת המקוה מתגלה קצת לדורשי ה' ית'.

⁵⁸ ראש השנה ע"ו ע"ב.

⁵⁹ וראה מה שכתב בספר **אמרי פנחס** (שער ד, שבת ומועדים אות עז), ולכך אוכלין ראש כשב בלילה וביום ותוקעין בשופר כי זה בחיבוינות העולמות וזה בפנימיות, ובשכילי כי הנסירה של יום ראשון הוא מהראש לכך אוכלין ראש כשב.

⁶⁰ כמובא בספה"ק **אהבת שלום** (לראש השנה) בזה"ל, ועל כך **בראש השנה הנסירה מותר חכמה**, כדי לסלק בזה כל טענת חיובונים, ונסתת פיות מסטינו ומקסריגו שלא ירצו לינק מהשפע שיתנו לנו, אמן כן יהי רצון.

⁶¹ הושע י"ב ד.

⁶² רמז זה מובא בספה"ק **בני יששכר** (מאמרי חדש תשרי, מאמר ד אות כב) שכתב וז"ל: שובה ישראל עד וכו', כבר נתבאר לעיל הדקדוקים, ועתה נאמר מה שכבר נתחבטו הקדמונים בעסק יסודי תורה התאמתות הידיעה ובחירה, הידיעה נתאמתה לנו על פי התורה, כענין שאמרנו ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך וכו' (שמות ג י"ט), וכן בכל התורה וכל ספרי נביאים מלאים מידיעת הבורא ית"ש בעבר והוא ועתיד מן כל

הנבראים, הגם שהוא ית"ש פשוט בתכלית הפשוטות והוא וידיעתו ודעתו אחד והאין נוכל לומר יודע את זה ואת זה, אבל מוכן הדבר למשכילים, להיות שהוא מהוה את כל היות וכבודו מלא עולם ולית אתר פניו מיניה ובכל מקום מתפשטת היותו, ממילא מידיעתו את עצמו כביכול יודע את כל הנבראים, על כן **תתייחס הידיעה לשם הוי"ה ב"ה**, והנה אם היתה הידיעה מוכרת שוב אין מגיע שכר ועונש לנבראים כי העון לא יתייחס להם כיון שהם מוכרחים מהכרח ידיעתו, אבל מייעודי התורה שכר ועונש נתאמת לנו כי הבחירה חפשית וייתיחסו המצות והעבירות לנבראים היינו בני האנושי כיון שבבחירה חפשית ברצונם ואין הידיעה מוכרת, על כן דנו ית"ש א"ל אמת לייחד שכר ועונש, והנה **הדין שם אלוקים והוא המורה על הבחירה כי באין בחירה אין דין, על כל אלו ה' שמות הוי"ה אלוקים מורים על אמתת שני היסודות הללו ידיעה ובחירה**, הגם שהשכל האנושי קצר מלהשיג ב' הענינים יחד הנה התורה הודיעה לנו אמתיות ב' הענינים, וזה שאמר הרב הגדול מהר"ם חאגיז בספרו אלה המצות (מצוה כא) בפסוק ואני ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך (ר"י ידיעה, וטמא תאמר א"כ לא תתייב לו עונש שידעו מוכרות אותן, לזה אמר) ולא ביד חזקה (ידיעתו אינה מוכרת אותו ביד חזקה ובחירתו חפשית, על כן) ושלתו את ידי והכיתי וכו', ע"כ תוכן דבריו.

ובזה יתבאר ג"כ דברי הנביא, **שובה ישראל עד הוי"ה אלוקיך, עד אשר תאמת לך ב' הענינים ידיעה ובחירה, אשר על זה מורה יחוד ב' שמות הנ"ל הוי"ה אלוקים כמו"ש לעיל, וז"ש כי כשלת בעונך, העונות יתייחסו לך כי עשית בבחירתך והידיעה לא הכריחה אותך, והוא שאומרים בסוף גמר יום הסליחה הוי"ה הוא האלקים, והבן**, עכ"ל"ק.

בעל הביני יששכר מרחיב הרבה בספרו על כך שבשכל האנושי לא ניתן להבין את קיומם של שני הפכים - ידיעה ובחירה, אלא שכך אנו מצויים להאמין ע"פ התורה.

⁶³ וזה לשון קדשו (לראש השנה): ולזה קודם בריאת האדם ועשיית המצות היה הבריאה רק בדרך אחוריים, כיון שנעשו כל העולמות רק לכבודו ויתעלה שיהיה אדם ויעשה מצות, וכל זמן שלא היה זה התיקון מקרי דרך אחוריים, ולזה גם בפועל נברא אדם הראשון אחורו באחור לרמוז על זה שצריך האדם לעשות מצות שתהיה הקדושה פנים בפנים וכן שכבר הקב"ה האדם וצוהו מצוותיו, נסרה להיות פנים בפנים על ידי עשיית המצות והיה פנים בפנים עם הקדושה, כמו כן דוגמתו, והיה פנים בפנים עם העור שכתבנו.

והנה בראש השנה תמיד חוזר הדבר לשורשו כנ"ל, והקב"ה צופה ומכיש אם ראוי העולם להתקיים על ידי מעשה בני אדם, והנה צפה הקב"ה שקשה הדבר להיות כל מעשה האדם כשנה העבר כולו אך וישן, ובאו בני אלהים להתיבץ ולקטר על מעשה בני אדם והקדים הקב"ה ברחמי

הבורא - והשפע שהשי"ת ישיפע לו בשנה הבאה תהיה באופן של 'אחור באחור' ללא הארת פנים, או שהוא יתעורר משנתו ויכיר במציאות הבורא ובהשגחתו הפרטית - ואז יתגלה כי כל הנסירה הייתה לטובה, כדי שיהיה יחוד 'פנים בפנים'.

בעניין זה חשוב להזכיר את מה שאמר הר"ק רבי פנחס מקארין ז"ע⁶⁴, כי כאשר אנו בונים את המלכות, ובעיקר בראש השנה שאז אנו בונים אותה במקום הכי גבוה - בכתר, אנו מרגישים כנפרדים מהשי"ת, ומטרתנו הוא להכיר במציאותו כפי איך שהיא מתגלה אלינו ולא איך שהיא בעצמותה, מה שגורם שכל אחד רואה אותו לפי בחינתו ומעלתו, אחד על ידי תפילות ובקשות, השני על ידי בכיות, והאחר באמצעות אמירת שירות ותשבחות, ולכן בלולות תפילות ראש השנה מהכול.

יום הכיפורים - ידיעה

מאיך, יום הכיפורים מתואר בספרי החסידות כיום אשר כל כולנו שקועים באופן מוחלט בידיעתו של השי"ת, עד כדי שלילה מוחלטת של הבחירה החופשית כך שאין לנו על

מה לחזור בתשובה - 'עיצומו של יום מכפר לשבים ולשאינם שבים'⁶⁵.

וכך כותב במפורש הר"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע בספרו 'צדקת הצדיק', ש'עיקר התשובה הוא עד שאיך ה' עניינו... שיכיר ויבין שכל מה שחטא היה גם כן ברצונו השם יתברך', והוא מצטט מאמר חז"ל שבו רואים במפורש את התערבות ההשגחה והידיעה העליונה בבחירתו של האדם: "אמר רבי חמא ברבי חנינא, אלמלא שלש מקראות הללו נתמטטו רגליהם של שונאי ישראל. חד דכתיב 'ואשר הרעתי', וחד דכתיב 'הנה כחמר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל', וחד דכתיב 'הוטרתי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר'⁶⁷."

ביום הכיפורים אנו כה לועגים לתחושת הדמיון של האדם המדמה בלבו כאילו הוא בוחר במעשיו בשעה שאחד יחיד ומיוחד הוא בורא ומנהיג ומחיה בכל רגע את כל הברואים, עד כדי כך שאין אנו אוכלים ושותים, כדי להחזיר בקרבנו את אשלית הבחירה החופשית לאור אמתותה של הידיעה האלוהית⁶⁸.

וזה שאמרו ז"ל בתנא דבי אבוי רבה (פרק א) על פסוק (תהלים סט טו) 'ימים יוצרו ולו אחד בהם זה יום הכיפורים לישראל היינו דללל הבריאה היה עצמות הו"ה כטעם כי ששת ימים עשה ה' יצירה בזהר (ח"ג דר ש"ע) המצות רק באחור כמאן דרמי בתר כתפי כמבואר בזה"ק הנ"ל (ויחי רמג ע"ב) ועל ידי התעוררות האהבה בתקיעת שופר ותשובה מאהבה נעשה זכיות (ויפא ס"ג) ואז היו פנים בפנים ומקרי נסירה ככ"ל.

והנה כן נגזר על כל השנה כולה להיות פורנסה וכל טוב בדרך האהבה, לא לצורך קיום העולם לחוד, רק בהרוחה בדרך פנים. והנה לכן תקיעת שופר, לנסור עד שיהיה פנים בפנים ככ"ל, ובאמת שוהה הדבר להתקן כולו עד שמני עצרת, שאז נגמרת התקון פנים אל פנים בשלימות.

⁶⁴ כמובא בספר **אמרי פנחס** (שער ד, שבת ומועדים, אות סז) בה"ל: **בראש השנה הקב"ה בחסרת מלשון כסה וכל אחד יכול לראותו כפי בחינתו, אחד בבניה ואחד בתפלתו ואחד בתשבחות ולכן יש פניו כמה תשבחות ותפלות.**

⁶⁵ ראה מש"כ בספר הר"ק **רס"ט לילה** (אות ה) וז"ל: והיינו **ידידע דלעולם הגמר מעשה הוא בידו של השם יתברך** כמו שאמרו (ברכות ג ע"ב) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ויראה הוא תרעא לאעלא לגו מהימנותא (והר"ה א"א ע"ב) היינו השתדלות האדם בכניסה לקדושה. אבל גמר הכניסה זהו בידי שמים שאלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו (ספ"ג ע"ב) **ויום הכיפורים הוא גמר הכניסה אין יד האדם שולטת שם ועל כן אמר (ויקרא טו, יז) וכל אדם לא יהיה בנבואו לכפר בקודש לפי שאין בזה שיכות להשתדלות אדם. ולכן לרבי עיצומו של יום מכפר בלא השתדלות אדם כלל כי הארת אותו יום הוא דהכל בידי שמים.**

והו שאלת הידיעה ובחירה שנבוכו בו הראשונים ובתיקוני זוהר חדש (בספ"ח) תירץ ואין כאן מקום ביאורו ותמצית דבריו דאינו במקום אחד ובמקום הידיעה שם אין בחירה ובמקום וכו'. **ויום הכיפורים הוא התנוצצות תורע דחירו שממקום הבניה שבידיעת השם יתברך שלמעלה ממקום הבחירה ומשם אין מקום לחטא כלל כיון דהכל מסודר בידיעתו יתברך.**

⁶⁶ ע"ד מש"כ בספר הר"ק **אמרי פנחס** (שער ה, עניני לימוד התורה, גלגל ונסתח) וז"ל: **וע"כ נאסר כיוה"כ אפילה ושתייה וכו'. כי ביום הכיפורים הוא יחוד גדול למעלה, כדי לידע שאין שם שום גשמיות כלל, רק שמתידח מחשבה עם מחשבה. כשאדם משגיח לפעמים בספר זוהר ובתיקונים יש לו תענוג מזה מאד. והתענוג של היחוד ה"ל הוא יותר רוחני במעלה.**

המקום להרחיב בזה.

סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה

בשבעת ימי הסוכות אנו ממשיכים את המוהין לתוך המידות, כלומר, את הידיעה בתוך הבחירה, באמצעות נענועי הלולב, אמירת ההושענות, ששת צדדי הסוכה והאושפיזין, ובשמיני עצרת ושמחת תורה אנו מגיעים לייחוד הגמור - "יחודא שלים", כך שכבר לא קשה כלל שאלת הידיעה והבחירה - שאלת הבורא והנברא, בבחינת 'אמת לאמיתו'.
ועוד יבוארו עניינים אלו בהרחבה בגיליון הבא אי"ה.

ביום הכיפורים ה'מלכות' עולה לבינה' שהיא מחשבה אחת ויחידה שהכול בה אחדות, המכונה בזהר הקדוש⁶⁹ 'עלמא דחירותא'⁷⁰, ונקראת גם 'עולם הידיעה' כפי בינה דינין מתעין, והתגלות הדינין הוא במלכות⁷¹, כלומר, שאנו מבינים את מטרתה הפנימית של הרגשת הפירוד ותועלתה, כשהבנה זו בעצם ממתקת את כל הדינים והגבורות שב'נוקבא' [מלכות].
כמו כן, כאשר מדברים על הבינה הכוונה היא עד לשער החמישים שבבינה שהיא למעלה מן המזל העליון, המהוה בעצם מעבר לספירת ה'חכמה' שבה אין הגדרות ופרשנויות - החכמה האלוקית האינסופית, וכפי שמביא התולדות יעקב יוסף' בשם רבו הבעש"ט זיע"א⁷², ואין כאן

מעוניין לקבל את גיליונות "מעולפת ספירים" של שנים קודמות (ע"ט-פ)? מעוניין להצטרף לרשימת התפוצה ולקבל את הגיליון מידי שבוע בתיבת האימייל שלך? פנה אלינו בכתובת המייל 2088014@gmail.com ותוכל להתענג מידי שבוע מאור החסידות

רוצה להיות שותף בהוצאות הגיליון המרובות? נא לחץ בקישור כאן

נכתב ונערך ע"י הרב חיים פנחס הורוביץ שליט"א | לתרומות והנצחות, ניתן לפנות לטל': 050-412088 | תרומות ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל 17 סניף 732 מס' חשבון 76879692 ע"ש "בית אשר ורבקה" [ע"ד] | לכל ענייני הגיליון, שאלות והערות, קבלת הגיליון באימייל, ניתן לפנות למייל 2088014@gmail.com | ת.ד. זכרון יעקב 101, 18 ים-ם

⁶⁹ אמור קב ע"ב.

⁷⁰ וראה מה דאיתא בספח"ק ישמח משה (פרי בשלה דף קנ"א) וז"ל: ק. וטעם כמוס יש בדבר, כי בז' הקפות של שמיטות, היו היקף של שבע ספירות הבנין דמרמו עליהם, ויובלא עלמא דחירותא בונה עולם חדש הוא, וכן מצינו לפעמים עולמו של אדם נקרא עולם.

⁷¹ כמש"כ בספח"ק דגל מחנה אפרים (פרשת בלק ד"ה אם) בזה"ל: אלא להבין זה כי יש בשם הוי"ה ב"ה שתי ה"הין ה' ראשונה נקראת גדולה והיא עלמא דחירותא עולם המחשבה ושם דינין מתערין לכן נמתקין בנורשן וה' אחרונה היא נקראת קטנה והוא מלכות ושם הוא התגלות הדינים מפה

כמבואר בתקונים מלכות פה והוא הדיבור המגלה המחשבה ובהשיב הדברים אל עולם המחשבה נמתקין דינים בנורשן בבחינת הבינה כידוע ועל דרך זה הולך הצדיק לבטל איזה גזירה כי צדיק עולה במחשבתו בדביקות לעולם המחשבה וממתיק הדברים בנורשם ולכן נתבטל הגזירה והוא קטנה וגדולה והבן.

⁷² וזה לשון קדשו (פרי דברים): עוד יש סוג ב' בבחינת עבודת ה' ונקרא מול סוף, דכתבתי במקום אחר דשמעתי בשם מורי זלה"ה טעם שניתן רק מ"ט שערי בינה למשה ולא שער החמשים (ו"ה כא ב), ותרץ כי שער החמשים הוא חוזר ומתחיל ב' שערים למעלה מזה, וכן למעלה למעלה עד אין סוף, כי שנת חמשים דיובל עולה לכאן ולכאן וכי' (ו"ה טא א), ודפח"ת.